జోగిపంతులు తిరిగి రాలేదు

ఎవరో ఏ కొండమీదో యేకి వదిలేసిన పెద్ద దూది పింజెల మబ్బులు తడవకుండా చెర్లో పడ్డాయి.

చెరువు కలవరపళ్లేదు.

అట్లానే అవి నీటి మీద తేల్తున్నాయి. ఒక అరడజనుమంది రంగురంగు బట్టల్లో, వాటి మధ్య తళక్కుమనే గాజుసున్నాలతో, ముందు మూడు ఒంటెలతో వంకర గీతమల్లే చెరువు పక్క నుంచి వెళ్తూ ఆగిపోయారు.

నోళ్లు చప్పరిస్తూన్నాయి ఒంటెలు. గీత ముక్కలై ముగ్గురు బంజారాస్త్రీలు నీటి దగ్గిరికి వెళ్లేరు. మబ్బులు అలల మీంచి చెదిరిపోయాయి. మూడో అంతస్తు బాల్కనీలోంచి జోగిపంతులు వాళ్లనే చూస్తున్నాడు. ముఖం మీద నీళ్లు చల్లుకుంటున్నారు ఆడవాళ్లు.

"అదేవిటి, బుట్టలాక్కోండి. నిలబడిపోయారేవిటీ?" అందావిడ. చెరువు పక్క నుంచి వర్తమానంలోకి ఊడి కిందికి చూశాడతను. కూర్లవాడు బుట్టలో కూరలు వేశాడు. జోగిపంతులు తాడుతో బుట్టపైకి లాగుతున్నాడు. బుట్టనిండా కూరలు. సొరకాయముక్క, బెండకాయలు, వంకాయలు, కొత్తిమిర కరివేపాక, మూడు ములక్కాడలు, ఆకుకూర. కొత్తిమిర కట్ట బొటనవేలంత. తీసి వాసన చూశాడు పంతులు. ముక్కులో పెట్టుకుంటేగానీ అదేవిటో తెలడం లేదు. ఆయనకి భార్యకంటే బెండకాయ కూరంటే ఎలాచేసినా ఇష్టవే. రిటైరవక ముందు కాశీ వెడితే బెండకాయ అక్కడ వదిలెయ్యమని సలహా ఇచ్చిందామె. "ఛస్తే వదల్ను. ఇంకా నయం. నే బతికేదే దాని కోసం." ఓ దేవుడూ, దెయ్యవూ లేదుగదా అనుకుందామె. బెండకాయలు రెండు తీశాడతను. ములక్కాయల్లా ఉన్నాయి. బెండకాయలు వంటింట్లో వేగుతూంటే ఇల్లంతా పరిమళం వ్యాపించేది. ఆకలి రగిలేది. "బెండకాయలు, ఉల్లిపాయలు తగిలించి వేయించు. చుక్కకూర పప్పు చెయ్యి. చల్లమెరపకాయలున్నాయా?" అన్నం

ఉడుకుతున్నా ఇల్లంతా కమ్మదనం అలుముకునేది. పప్పు వేయించి మరీ ఉడకేసేది అమ్మ. చిన్నప్పుడంతా అదే ఊపిరిపోసుకున్నాడతను. ఇప్పటికీ ఆ పరిమళం నరాల్లో ఎక్కడో ఉండిపోయింది. తిండిమీద ఇష్టం, ఇష్టంగా తినడం, హాయిగా అరగడం, కమ్మటి బువ్వ కడుపుకీ మనసుకీ ఇచ్చే గొప్ప ఆనందం ఎటో ఎగిరిపోయింది. పెరట్లో, పక్కనా కూరపాదులుండేవి. వాటికి నీరు పొయ్యడం, పురుగుపట్టకుండా చూసుకోడం, వంకాయలు జాగ్రత్తగా తెంపడం, పొట్లకాయలకి రాయితాడు కట్టడం, కరివేపాకు తెంపుతోనో జోగిపంతులు పెరిగేడు. తాతగారికి కూరగాయలు పెంచడం ఇష్టం. ధనియాలు మడిలో చల్లడం, పందిరి వెయ్యడం నేర్పించాడాయన. జోగిపంతులు తండ్రి బతికున్నంతకాలం అద్దె ఇళ్లలో ఉండి పోయాడు. దూరం, అయినా సరే పెరడు బాగా ఉన్న ఇల్లు వెదికేవాడాయన. ఓసారి పాదులన్నీ పెరిగి బాగా కాపు కొచ్చిం తరవాత అల్లుడు బదిలీ అయి వస్తున్నాడు ఇల్లు ఖాళీ చెయ్యమన్నాడు ఇంటాయన. లేత వంకాయలు కొత్తిమిర కారం పెట్టి ఆరోజు ఉదయమే చేసింది అమ్మ. మంచి విత్తనాలు వెతికి తెచ్చుకున్నాడాయన. ఇల్లు ఖాళీచేశాడు. ("చూడండి ఆయనొచ్చేలోగా ఎవర్నో ఒకర్ని పంపించి మొక్కలకి నీళ్లు పోయించండి.") ఈనగాచి నక్కలకి పెట్టినట్టయింది అంది అమ్మ. 'పోనిద్దూ, వాళ్లూ వాళ్ల పిల్లలూ మంచి కూరలు తింటారు. అదో ఆనందం" అన్నాడాయన.

మధ్యాహ్నం భోజనం చేస్తూ "ఏవిటే ఈ బెండకాయలు, చెక్కముక్కల్లా ఉన్నాయి" అన్నాడు జోగిపంతులు. అన్ని కూరలూ ఒకేలా ఏడుస్తున్నా' యందావిడ. "దిక్కుమాలిన బెండకాయలు కూడా అయిబ్రీడు విత్తనాలే. మొన్న రావుడు తెచ్చాడు చూశారా? వంకాయ, టొమాటో కలిపి పుట్టించార్ట. ఇంతకంటే దరిద్రం ఏవేనా ఉందా?" అంది మళ్లీ. ఏవీ లేదన్నా డాయన.

బాల్కనీలోకి వాలుకుర్చీ లాక్కుని రెండుకాళ్లూ స్టూలుమీద ఆనించి పడుకున్నాడు జోగిపంతులు. బయట తెల్లబడుతోన్న ఎండలో నీలంగా కొండలు. కొండల మీంచి గాలి మధ్యలో అపార్ట్‌మెంట్లని చుట్టబెట్టి వేడెక్కి బాల్కనీలోకి తెరలు తెరలుగా పడుతోంది. నాలుగేళ్ల క్రితం బాల్కనీలోంచి చూస్తే గోల్కొండ కనిపించేది. మధ్యలో అక్కడక్కడ నీలపు చెరువులూ, చెట్లూ పచ్చగడ్డి కప్పుకున్న ఎత్తుపల్లాలు కళ్లకి చల్లగా ఉండి ఒంటిమీద పచ్చిక మొలిచేది. జోగిపంతులుగారు రిటైరయి వచ్చిన నాలుగేళ్లలో ఇరవై పెద్ద చెరువుల్ని నీలం కాయితాల్ని చింపి అవతలపారేసినట్టు పారేసి ఇళ్లు కట్టేరు. జూన్ ఒకటో తేదీ సాయంకాలానికి కొండల మీంచి నల్లటిమబ్బులు కడుపుతో ఉన్న పెద్ద తాబేళ్లలా మెల్లిగా నగరంవేపు కదిలేవి. వర్షాకాలం బాల్కనీలో నుంచునేవాడతను. చల్లటి సూదుల్లాంటి తెల్లటి జల్లు శరీరాన్ని తడువుతుంటే పరవశంగా తడిసిపోయేవాడతను. ఒళ్లు గగుర్పొడిచి కళ్లు మూసుకుని మొలకలెత్తే వాడు పంతులు. ఎదురుగుండా వేడి తార్రోడ్డు అవతల నాలుగు అపార్ట్‌మెంట్లు

సిమెంటు చెట్లలా మొలిచేయి. వర్షం ఆగిన తర వాత కొండలవేపు నడిచేవాడతను. సన్నటి కొండ కాలువలు కలకలమంటూ ఇంకా చెరువుల్లో కలుస్తున్నాయి. చెరువులు నిండి ఏదో విచిత్రమైన తడివాసన గుండెల్ని నిపుతుంది. రెండ్రోజుల్లో గుట్టలు, మైదానం, చెరువు ఒడ్డునా రంగురంగుల లేత పూలమొక్కలు తలెత్తుతాయి. నీటి స్పర్శతో ప్రాణం పోసుకుని బయటపడతాయి. కళ్ళు తెరిచి మళ్లీ బయటికి చూశాడు పంతులు. కూరలవంటి కూరలు, ఇళ్లలాంటి ఇళ్లు, మనుషుల్లాంటి మనుషులు. నగరం నైట్‌క్లబ్‌లా రాత్రి బాగుంటుంది. పగలు వెలవెలబోతుంది. నిద్ర రొచ్చేసింది.

మర్నాడుదయం మావిడిపళ్ల బండివా డొచ్చేడు. అపార్ట్‌మెంటులో అందరూ తోటమీద పడ్డారు. పసుపుపచ్చగా మెరిసి పోతున్నాయి పళ్లు. మంచి ఫ్రెంచి పరిమళంలాగ కొత్తపల్లి కొబ్బరిమావిడిపండు పిండినచెయ్యి రోజంతా పరిమళించేది. కేజీల లెఖ్ఖన అమ్ముకుని బండి ఖాళీచేసుకున్నాడు వాడు. తోట ఖాళీ అయిపోయింది. నాలుగు పళ్లు తీసుకుని ఏ ఊరి పళ్లయ్యా అన్నాడు జోగి పంతులు. 'ఎరికలేద్సారూ.' ముక్కలు కోసి పళ్లెంలో పెట్టింది ఇల్లాలు. "కోసినా వాసన రావడం లేదు చూశావా"

"ఏదో మందుపెట్టి ముగ్గబెట్టి ఛస్తున్నారట. అయినా ఇంక అన్ని కాలాల్లో మావిడి పళ్లు దొరుకుతాయిట గదా? ఇంతంత ఖరీదు లుండవేమో."

"అమెరికాలో ఓ పాపిష్టి కంపెనీ ఉంది. వాళ్లు ఆవులకీ గేదెలకీ బాగా కండ పట్టడానికీ, పాలు ఎక్కువ ఇవ్వడానికీ ఇంజ క్షన్లు చేస్తారు. ఆ వెధవపాలు తాగిన మనుషుల ఆరోగ్యం ఎలా ఉంటుందో ఎవరికీ తెలీదు. ఏ కాలంలో పండేపళ్లని ఆ కాలంలోనే తినాలి. ఆ కాలంలో పండితేనే రుచిగా, ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి. పైగా మావిడిపండుకోసం, మరో పండుకోసం, కూర గాయలకోసం ఎదురుచూడ్డంలో ఎంత ఆనందం ఉంటుంది? చూసి చూసి గట్టిగా రెండు నెల్లు పండే సీతాఫలాలకోసం ఎగబడతాం. ఏం? నేరేడు పళ్లు ఎన్నాళ్లు వస్తాయి? ఈ సంతోషాన్ని చంపేసి ఎప్పుడూ అన్ని కాలాల్లో పళ్లు దొరకడంలో ఆనందం లేదు, ఆరోగ్యం లేదు, రుచి ఎలాగూ లేదనుకో. ఇదొక దరిద్రపు కాలం. వెధవలు కొంతమంది కలిసి కొన్ని లక్షల వరివంగడాల్ని నాశనం చేశారు. ఒక్కో భూమిలో..."

"నాకు పనుంది. మొదలుపెట్టేరంటే కష్టం."

పంతులు ఓ ముక్క నోట్లో పెట్టుకుని బాల్కనీలోకి వెళ్లి కూచున్నాడు. చటుక్కున ఆయనకెందుకో చిన్నతనంలో తాతగారి పొలంలో తిన్న ఈతపళ్ల రుచి నోటికి తగిలింది. ఏదో రుతువు మారిన స్పృహ. వర్షంలో తడిసిన లేత అరిటాకు ఒంటిమీద పడ్డట్టయింది.

ఉదయం కాఫీకప్పు పేనరుతో బాల్కనీలో కూచోబోతూ బయటికి చూశాడు జోగిపంతులు. ఉదయం ఇంకా వేడెక్క లేదు. ఎదురుగా కట్టిన సిమెంటు చెట్లవేపు

చూసి టుక్కున ఆగిపోయా డాయన. కళ్లజోడు తీసి తుడుచుకుని మళ్లీ చూశాడు. ఎదురుగుండా రోడ్డు అవతల రెండు అపార్ట్‌మెంట్ల మధ్య ఇరుకు జాగాలో చిన్న తాటాకు పందిరి. దానికింద ఎవరో స్త్రీ. పంతులు కళ్లు పెద్దవయ్యేయి. ఆమె ముందు డజనుపైగా పెద్ద తాటాకుబుట్టల్లో కూరగాయలు. కొన్ని పందిరికి వేలాడుతున్నాయి. కూర గాయల కొట్టు!! కళ్లు నులుముకుని చూసినా కొట్టు అలాగే ఉంది. అప్పుడే ఇద్ద రాడవాళ్లు బుట్టలు పట్టుకుని తయారయ్యేరు. 'తులసీ' అని అరిచేడు జోగిపంతులు.

సరిగ్గా నిమషంలో బనీను తగిలించుకుని బుట్టతీసుకుని లిఫ్టు కోసం ఆగకుండానే కిందికి జారిపోయాడు పంతులు. ఇద్ద రాడవాళ్లూ నవ్వు మొహాలతో బుట్టలు తీసుకుని వెళ్లపోయారు. బంగాళాదుంపల మీద బుట్టపెట్టి ఆమె వేపు చూశాడాయన. నవ్విందామె. ఆమె మెడ సన్నటి చెమటపొరతో మెరుస్తోంది. బలమైన భుజాల చర్మం రవిక చేతికింద, భుజానికీ మెడకీ మధ్య అదిమి పెట్టినట్లుంది. తలకి ఓ పక్క నల్లటి సిగలో మల్లె చెండు. పెద్ద బొట్టు కింద చిన్న పచ్చటి పచ్చబొట్టుతో, కాటుక పులు ముకున్న కళ్లతో తెల్లగా నవ్వుతూ చూసిందామె. పంతులు నోరు నవ్వుతో విశాలంగా విస్తరించింది. కూరలన్నీ అతని కళ్లలో పడ్డాయి. ఆమెవేపు చూశాడు పంతులు. నవ్వుతూ తల ఊపుతూ అతని వేపు చూసింది. ఆమె చల్లటిచూపుల్లో కాసి పండినట్టున్నాయి కూరలు. తెల్లకుందేలు పొట్టలా సొరకాయ, పచ్చగా నూగుతో బెండకాయలరాసి, నీలపు చిట్టి వంకాయలు, కరివేప, కొత్తిమిర, సన్నటి గాలి వీచినప్పుడల్లా పరిమళిస్తున్నాయి. రెండు చేతులతో కూరలన్నీ తడిమేడు పంతులు. కూరల కింద నుంచీ చేతులుపెట్టి కిందికీ పైకీ పోశాడతను. ఇద్దరూ గోగుపువ్వుల్లా నవ్వుకున్నారు. రెండు పురాతమైన చెట్ల కొమ్మలు గాలికి కలిసి విడిపోతున్నట్టు, ఆకులు మాట్లాడుకుంటున్నట్టూ.

"ఎక్కణ్ణించి వచ్చేవు నువ్వు?"

చెయ్యెత్తి కొండలవేపు చూపించిందామె. అల్లాగే ఆమె వేపు చూసి తలాడించాడతను.

"ఇవన్నీ ఎక్కడివి, నువ్వు పండించావా?" తలూపిందామె.

"తిరుగుతా ఉంట. ఈణ్నించి మరోకాడికి. ఆణ్నించి ఇంకో కాడికి. మొత్తం ఇత్తనాలేస్తా పోతా ఉంట" ఆమె కనుసన్నల్లో ఎన్ని తోటలో అనుకున్నాడతను.

కూచున్నాడు జోగిపంతులు. పాలపొట్టల్లాంటి సొరకాయలు చూస్తూ, కరివేపాకు బుట్టలో లోతుగా చెయ్యిపెట్టి మాట్లాడు తున్నాడతను. వాళ్ల మధ్య పాలాలు కూరగాయల మళ్లూ పరుచుకున్నాయి. అతను వేరయిపోయాడు. అపార్ట్‌మెంట్లు అదృశ్యమైపోయాయి. ఒక చల్లటి రుతువేదో వాళ్ళని పొట్లంకట్టింది. చెట్టుకి చెట్టుకీ

ఏం పరిచయం? నేలకీ చెట్టుకి, పువ్వుకి కాయకి, కాయకి ఎండకీ ఏం పరిచయం? పరిచయం కాదు ఒక గుర్తింపు. పరస్పరం. గుర్తింపు ఈనాటి కాదనే గుర్తింపు.

తరవాత ఇంట్లో బెండకాయలు వేగుతుంటే ఇల్లంతా సున్నితమైన సువాసన. చిన్న పిసరు బెల్లం తగిలించి ఆమె కరివేపాకు పచ్చడి చేసింది. పులుసు కళపెళ ఉడకబట్టే సమయానికి జోగిపంతులు ఎన్నో ఎత్తుపల్లాల్లో చెరువుగట్ల కింద, దొరువుల చెంత వ్యాకోచించి పాదులా వ్యాపించాడతను.

కూరగాయలతోట మీద రోజూ పక్షుల్లా వాల్తున్నారందరూ. ఆమె లావుపాటి వేళ్లతో కూరల్ని కదిలించి గుప్పిళ్ల నిండా తీసి తూచి వేస్తుంది. వాళ్లు కడుపునండా నవ్వుతో వెళ్లిపోతారు. బాల్కనీల్లో, కిటికీ పక్కనా కూచుని ఎవరు పకలరించినా, కనిపించినా మావిడల్లం రుచిలా చిరునవ్వుతున్నారు. ఒక రుతువు ప్రవేశించింది. మధ్యాన్నాలు ఒక్కోసారి చిలగడదుంపలు వంటింట్లో కాల్తుంటే పిల్లలందరూ గాలిపటాలైపోతున్నారు.

జోగిపంతులుగారు ఉదయ సాయంత్రాలు కూరల పందిరి కిందే ఉంటున్నాడు. వాళ్లిద్దరూ ఎక్కువసేపు మాట్లాడుకోరు. అతని చేతులెప్పుడూ కూరగాయల్నీ ఆకు కూరల్నీ తడుముతూంటాయి. సగం ఖాళీ అయిన బుట్టల్లో మళ్లీ నింపుతూంటారు. ఆ కూరల బుట్టల వెనక ఆమె పెద్ద సీతాకోక చిలుకలా రెక్కలల్లారుస్తూ ఎగిరిపోడానికి సిద్ధంగా ఉన్నట్టుంటుంది. ఆమె నిరంతరం చూస్తూండడం వల్లనేమో ఆకుకూరలు, కూరగాయలు ఎప్పుడూ వాడిపోవు. చీకటి పడానే వెళిపోతుందామె. ఆమె రావడం, పోవడం ఎవరూ చూడలేదు. అట్లా ఎండపరుచుకుంటూండగా ఆమె పందిరికింద మొక్క జాతుల అధిష్టానదేవతలా ప్రత్యక్షం అవుతుంది.

"ఇక్కణ్నించి ఎక్కడికి వెళ్తావు" అన్నాడు పంతులు ఒకరోజు.

"తెలవదని చెప్తి గదా."

"మళ్లీ ఎప్పుడొస్తావు?"

"వస్తనో రానో తెలవదు."

అవునన్నట్టు తల ఊపేడు జోగిపంతులు. ఆమె నవ్వింది. ఒకరోజు కూరగాయలతోపాటు రామచిలుకని తెచ్చిందామె. కాసేపు ఆమె భుజం మీద కాసేపు పంతులుగారి నెత్తిమీద బొత్తాల్లాంటి కళ్ల తిప్పుతూ తోట పరిచింది. ఉన్నట్టుండి పచ్చగా ఎగిరి బాల్కనీలన్నీ చుట్టి అరిచి వచ్చింది. పిల్లలందరూ వచ్చి మాట్లాడి వెళ్లేరు. ఓ పాప జామకాయ ముక్క అరచేత్తో పెట్టింది. పిల్లల మొహాలు, కళ్లు వెలిగిపోయాయి. వాళ్ల భుజాలమీదా, తలలమీదా వాలింది రామచిలుక. ఒక పాప చూసి చూసి అడిగింది.

"కూర్ల ఆంటీ, దీని అమ్మ ఎక్కడుంది?"

"ఆ కొండెనక తోటల్లో."

"దీన్ని నా కిస్తావా, పెంచుకుంటా."

"నిన్ను పెంచుకుంట మీయమ్మ నాకిస్తదా?"

పాప కళ్లు సైకిలు చక్రాలంతయిపోయి అంది.

"ఊహు."

అందరూ నవ్వేరు. పాపవాళ్ల అన్నయ్య వివరించేడు.

"మమ్మీ లాగే వాళ్ల మమ్మీ ఏడుస్తుంది."

అర్ధమైందన్నట్టు తల ఊపింది పాప. ఒకరోజు ఉదయం కూర్లమ్మ అంది.

"ఇంగరాను. ఎల్లిపోతన్నాను."

"ఎటువేపు వెళ్లావు?" అన్నాడు జోగిపంతులు.

ఒక అర్ధచంద్రాకారంలో చెయ్యి తిప్పిందామె. వేపులో అయితే ఆ అర్ధచంద్రాకారంలో నాలుగు తెలంగాణా జిల్లాలున్నాయి. అతను తల ఊపేడు. జూన్ నెలలో వచ్చే ఆకుకూరల గురించి చెప్పిందామె. ఓ నల్లటి మాట్లాడే విత్తనం లాగుంది ఆమె అనుకున్నాడు జోగిపంతులు. ఆమె కాసేపు వర్షంలో నిలబడితే చెట్టయిపోతుంది. ఆమె వేపుకళ్లనిండా చూస్తూ నవ్వేడాయన. మబ్బులాగ ఎటో వెళ్లి ఎక్కడో వర్షిస్తుంది.

స్పృహ మిగుల్తుంది.

నీరెండ స్పృహ

వానల స్పృహ

పూల పరిమళాల స్పృహ

గాలి అలల స్పృహ

వీటి లయలో భాగమైన స్పృహ

ఈ లయవలయాల స్పృహ

సంధ్యవేళ కరుగుతూండగా కూరల పందిరి దగ్గిరికి వెళ్లేడు జోగిపంతులు.

రాత్రి ఎంత పొద్దుపోయినా పంతులు తిరిగి రాలేదు.

ఉదయం కూడా రాలేదు.

నిజానికి తరవాత ఎప్పుడూ జోగిపంతుతులు తిరిగి రాలేదు.